

Vybrané problémy aplikácie Občianskeho súdneho poriadneho a judikatúra

Podľa **čl. 2 ods. 2 Ústavy** Slovenskej republiky (ďalej len "ústava") štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. K tomuto článku podal Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) v uznesení z 5. 2. 1998 I ÚS 3/98 (Zbierka 1998, str. 484-487) výklad, v zmysle ktorého konaniu štátneho orgánu "v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon" **zodpovedá konanie v rozsahu zákona bez výnimky a súčasne zákonom ustanoveným spôsobom**. Pre súd ako štátny orgán vykonávajúci súdnu moc to znamená, že môže konať len v rozsahu a spôsobom, aký ustanovuje Občiansky súdny poriadok (ďalej len O.s.p.), prípadne ďalšie procesné normy. O.s.p. je totiž základným zákonom, ktorý upravuje postup súdu v občianskom súdnom konaní. Možno povedať, že je základným pracovným nástrojom sudcu. Správne použitie a správny výklad jeho jednotlivých ustanovení je predpokladom pre zákonný postup súdu a tým aj pre zákonné rozhodnutie. Zákonným postupom súdu sa zaručuje základného právo každého na súdnu ochranu, resp. na spravodlivý proces. V zmysle ústavy sú orgány verejnej moci povinné interpretovať a aplikovať právo z pohľadu ochrany základných práv a slobôd. To znamená i povinnosť súdov interpretovať jednotlivé ustanovenia O.s.p. v prvom rade z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavne garantovaných základných práv a slobôd.

Poznatky vyplývajúce z rozhodovacej činnosti odvolacích súdov aj Najvyššieho súdu ukazujú, že značnému percentu súdnych rozhodnutí sa vytýka nesprávny postup súdu v konaní, resp. vady konania majúce za následok nesprávne rozhodnutie veci. Je preto potrebné opakovane sa zamýšľať nad správnou aplikáciou jednotlivých procesných ustanovení, hľadať rozumné riešenia a oboznamovať sa s aktuálnou judikatúrou v tejto oblasti.

§ 1 - spravodlivá ochrana práv

III. ÚS 80/96 Sb. 5

Ústavne zaručené právo na súdnu ochranu vykonáva a rozvádza procesný predpis, ktorým je predovšetkým Občiansky súdny poriadok, ktorý upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola **zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1)** a súdom ukladá povinnosť prejednávať a rozhodovať spory a dbať pri tom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb (§2). I keď "každý si má strážiť svoje práva" neznamená to, že súdy sú celkom zbavené svojej povinnosti poskytovať účastníkom konania účinnú

súčinnosť tam, kde je táto - z procesného hľadiska - k ochrane práva nevyhnutne potrebná. Opačný postup by bol odopretím výkonu spravodlivosti.

III. ÚS 127/96 Sb. 5

Pokiaľ procesné právne úkony účastníkov konania obsahujú **zjavnú nesprávnosť**, ktorej odstránenie umožňuje tiež odstrániť nedostatok podmienok konania, pričom konštatovanie tejto zjavnosti nevyžaduje procesnú aktivitu súdu (napr. dokazovanie), **treba dať účastníkom konania príležitosť túto nesprávnosť odstrániť**. **Opakom tohto postupu je prepiaty formalizmus**, ktoré dôsledkom je odôvodňovanie zjavnej nespravodlivosti, čo je v rozpore s § 1 O.s.p. a právom na súdnu ochranu.

II. ÚS 452/98 Sb. 21

Ak sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s tým, čo vyšlo v konaní najavo, bolo tým porušené ústavou zaručené právo na spravodlivý proces.

I. ÚS 800/06 Sb. 46

Všeobecné súdy sú povinné interpretovať jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku aj z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavne garantovaných základných práv a slobôd účastníka konania.

6 Cdo 1/2011

Uznesením o prerušení konania, deklarujúcim toto prerušenie ako účinok vyhláseného konkurzu, môže byť účastníkovi (účastníkom) odňatá možnosť konať pred súdom, ak by takýto účinok konkurzu v skutočnosti nenastal.

Konanie o určenie vlastníckeho práva začaté na návrh úpadcu alebo aj proti úpadcovi sa vyhlásením konkurzu na majetok podliehajúci konkurzu patriaci úpadcovi prerušuje.

6 MCdo 3/2010

Ak úkon neumožňuje jednoznačný záver o tom, čo ním účastník vyjadril, treba najprv účastníka vyzvať, aby úkon náležite formuloval a až potom ho možno posudzovať podľa jeho obsahu. Táto povinnosť súdu vyplýva z účelu a zmyslu občianskeho súdneho konania, ktorým je podľa § 1 O.s.p. zabezpečenie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov.

4 Cdo 303/2008

Ak z obsahu spisu nie sú zrejmé žiadne vážne dôvody, ktoré by bránili odvolaciemu súdu prerušiť poradu senátu a umožniť meškajúcej žalobkyni (ktorá sa dostavila na súd až v priebehu porady senátu) oboznámiť sa s priebehom pojednávania a vyjadriť sa k nemu, a to s prihliadnutím ku skutočnosti, že svoje meškanie vopred oznámila a že na odvolacom pojednávaní bolo vykonané dokazovanie výsluchom žalovaného, potom postup tohto súdu, ktorým žalobkyňu vykázal z pojednávacej miestnosti, nebol v súlade s účelom občianskeho súdneho konania vyplývajúceho z § 1 O.s.p.

§ 5 - poučovacia povinnosť

I ÚS 56/95 Sb. 5

Poučovacia povinnosť súdu v zmysle ustanovenia § 5 O.s.p. sa obmedzuje na procesné práva a povinnosti účastníkov. Poučenie o tom, že má či môže byť žalovaný ešte ďalší odporca však z medzí procesných pravidiel sporu zreteľne vybočuje, oslabuje úlohu súdu ako nestranného orgánu a zakladá tak nerovnosť medzi účastníkmi občianskeho súdneho konania.

I. ÚS 574/03 Sb. 37

V dobe častých podstatných premien práva je nutné vykladať intertemporálne konflikty starého a nového práva tak, aby bolo účastníkom konania umožnené realizovať ich procesné práva a nie tak, aby realizácia týchto práv bola nadmerne v dôsledku formalistického postupu všeobecných súdov sťažená.

Taký nedostatok v činnosti súdnej moci, ktorým je poskytnutie vadného poučenia o procesných právach účastníkov konania, nemôže ísť na ťarchu tým, ktorí sa s dôverou obracajú na súd ako na ochrancu svojich práv a slobôd (zvlášť ak platí zásada, že súd pozná právo).

§ 7 a § 104 - právomoc súdu

IV. ÚS 9/98 Sb. 10

Rozhodnutia niektorého z orgánov združenia (§ 15 ods. 1 zák. č.83/1990 Zb.) vydávané na základe stanov či poriadku nie sú rozhodnutiami vydávanými v oblasti verejnej správy, čo je základnou podmienkou prieskumu v správnom súdnictve. Preto treba aplikovať primerane prvú a tretiu časť O.s.p., prirodzene s tou odchýlkou, že funkčne príslušný je výlučne okresný súd riadiaci sa kasačným princípom. Inými slovami, ide o občianske súdne konanie sui generis, v ktorom ustanovenia piatej časti o správnom súdnictve aplikovať nemožno.

IV. ÚS 55/94 Sb. 2

Pokiaľ súd zastavil konanie bez toho, aby mal na to jasné a nepopierateľné dôvody, potom taký postup je nutné hodnotiť ako odopretie práva na súdnu ochranu.

§10, 10a - funkčná príslušnosť súdu

I. ÚS 213/96 Sb. 6

Neexistencia akéhokoľvek funkčne príslušného súdu na prejednanie veci je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Pokiaľ tu nie je žiaden funkčne príslušný súd, ktorému by mohol byť opravný prostriedok postúpený na vybavenie, konanie o takom opravnom prostriedku podľa § 104 O.s.p. zastaví ten súd, na ktorom bol opravný prostriedok podaný.

§ 12 ods. 1 - prikázanie z dôvodu nutnosti

IV. ÚS 251/95 Sb. 5

Uznesením nadriadeného súdu o prikázaní veci z dôvodu nutnosti inému súdu (§ 12 ods. 1 O.s.p.) sa zákonným spôsobom mení miestna príslušnosť súdu. Súd, ktorému bola vec takto prikázaná (nie postúpená) už túto príslušnosť nemôže skúmať v zmysle ustanovenia § 105 O.s.p.

§ 12 ods. 2 - prikázanie veci z dôvodu vhodnosti

IV. ÚS 222/96 Sb. 6

Predpokladom postupu podľa § 12 ods. 2 O.s.p. sú okolnosti umožňujúce hospodárnejšie a rýchlejšie, alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prejednanie veci iným než podľa zákona príslušným súdom. Skutočnosť, že účastník

konania je sudcom príslušného súdu, dôvodom takéhoto postupu nie je. Do úvahy by v tomto prípade mohlo prichádzať prikázanie veci inému súdu podľa § 12 ods. 1 O.s.p.

I. ÚS 144/2000 Sb. 24, III. ÚS 2853/07 Sb. 49

Pri rozhodovaní o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti treba mať na zreteli, že všeobecná miestna príslušnosť súdu, ktorý má vec prejednať, je základnou zásadou, a prípadná delegácia inému súdu je iba výnimkou z tejto zásady, ktorú je treba - ako výnimku - vykladať reštriktívne. Ak súd prikáže vec inému súdu z dôvodu vhodnosti bez toho, aby pre také rozhodnutie boli splnené podmienky, poruší tým právo na zákonného sudcu.

§ 14 ods. 1 - vylúčenie sudcov

I. ÚS 167/94

Podmienka § 14 ods. 1 O.s.p. zakladá vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania veci nie iba pre ich skutočne preukázanú zaujatosť, ale už vtedy, ak "možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti". Nejde teda iba o hodnotenie subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti alebo necíti byť zaujatý, alebo hodnotenie osobného vzťahu k účastníkovi konania, ale o objektívnu úvahu, či - s ohľadom na okolnosti prípadu - možno mať za to, že by sudca zaujatý mohol byť.

§ 16 ods. 1 – nadriadený súd

4 M Cdo 17/2009

Uznesením nadriadeného súdu o nevyhlúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je viazaný konajúci (procesný súd) a účastníci konania, nie však súd rozhodujúci v inštančnom postupe.

§ 24 – zastúpenie na základe plnomocenstva

5 Cdo 97/2004

Pokiaľ súd nesprávne považuje za zástupcu účastníka niekoho, kto ním v skutočnosti nie, a pripustí vykonávanie procesných práv účastníka týmto zástupcom namiesto ich výkonu samotným účastníkom, odníma tým účastníkovi konania ich realizáciu a teda možnosť konať pred súdom.

§ 29 ods. 2 - ustanovenie opatrovníka, ak pobyt účastníka nie je známy

IV. ÚS 200/97 Sb. 12

Ustanoveniu opatrovníka musí predchádzať šetrenie o tom, či súd dané predpoklady tohto postupu konania a aj neprítomnému účastníkovi konania musí byť zabezpečená ochrana jeho záujmov. Predpisy O.s.p. o ustanovení opatrovníka nemôžu byť používané len z dôvodu urýchlenia vybavenia veci. Pokiaľ sa súd týmito zásadami neriadi, odníma tým účastníkovi možnosť konať pred súdom.

III. ÚS 71/01Sb. 26

Súdu neprislúcha ustanoviť proti jej vôli obec za opatrovníka účastníka konania, ktorého pobyt nie je známy (nejde o výkon funkcie verejnoprávneho orgánu, ale o výkon funkcie právnickou osobou, teda osobou súkromnoprávnou).

I. ÚS 559/2000 Sb. 27

Neprítomnému účastníkovi súdneho konania musí byť zabezpečená ochrana jeho záujmov i základných práv. Funkcia opatrovníka nebola zákonom ustanovená, aby uľahčovala činnosť súdu tým, že má kam odosielať písomnosti. Bola vytvorená preto, aby opatrovník do dôsledkov hájil záujmy neprítomného, čo predstavuje okrem iného štúdium spisu, podávanie vyjadrení a vedenie celého sporu za neprítomného tak, ako by takúto povinnosť bol nútený plniť zmluvný zástupca. Opatrovníka je treba hľadať predovšetkým v okruhu osôb blízkych osobe zastupovaného, resp. tých, ktorí sú schopné skutočne reprezentovať záujmy účastníka.

I. ÚS 572/05 Sb. 41

Ak je účastníkovi konania ustanovený opatrovník, hoci k tomu neboli splnené podmienky formulované v ustanovení § 29 ods. 3 (v SR v § 29 ods. 2) Občianskeho súdneho poriadku, ide o prípad, kedy bola účastníkovi nesprávnym postupom súdu v konaní odňatá možnosť konať pred súdom.

§ 40 - spisovanie zápisníc

III. ÚS 628/2000 Sb. 22

Zápisnica o (hlavnom) pojednávaní má charakter verejnej listiny a je treba ju považovať za dôkaz práve o tom, aký bol v skutočnosti priebeh pojednávania. Aj v prípadoch opravy zápisnice (a to výlučne písárskych chýb alebo iných zrejmych nesprávností) sa oprava musí vykonať tak, aby pôvodný zápis zostal čitateľný, pričom opravu vykoná ten, kto ju nariadil. Tieto opravy sa nesmú dotýkať obsahu alebo zmyslu protokolovaných výpovedí. Zápisnica o pojednávaní musí byť aj v originálnej verzii (vrátane eventuálnych písárskych chýb alebo iných zrejmych nesprávností)

súčasťou spisového materiálu práve preto, aby prípadne vznesené námietky mohli byť verifikované, resp. aby sa na ne mohlo byť reagovať i v rámci odvolacieho konania.

IV. ÚS 682/2000 Sb. 27

To, že zápisnica o pojednávaní je verejnou listinou (ak má náležitosti) znamená, že účastník, ktorý tvrdí opak oproti údajom uvedeným v zápisnici, je povinný svoje tvrdenia preukázať; na ňom spočíva dôkazné bremeno.

§ 41, 42 - úkony účastníkov

IV. ÚS 312/01 Sb. 24

Pokiaľ súd celkom opomenul faxové podanie (odvolávajúce predchádzajúce späťvzatie návrhu) riadne a v lehote potvrdené jeho originálom, a nezhodnotil tak skutočnosť, že súdy boli v ten istý deň účastníkom podané dve vzájomne si odporujúce podania, a bez ďalšieho, teda bez odstránenia pochybností, rozhodol o zastavení konania, porušil právo účastníka na súdnu ochranu.

III. ÚS 237/97 Sb. 9

Ak poruší súd § 42 O.s.p. (neprihliadne na faxové podanie, hoci bolo včas doplnené predložením originálu), znemožní tým účastníkovi, aby sa účinne domáhal na súde ochrany svojho práva a poruší tak jeho právo na súdnu ochranu.

IV. ÚS 544/05 Sb. 43

Súdy nemôže vykonať taký výklad vyjadrenia účastníka konania, ktorý z neho jednoznačne nevyplýva. Pokiaľ o obsahu vyjadrenia existujú pochybnosti, je úlohou súdu, aby ich odstránil, či už dopĺňujúcou otázkou alebo iným vhodným opatrením.

6 M Cdo 7/2010

Ak odvolací súd namiesto toho, aby vrátil spis súdu prvého stupňa na rozhodnutie aj o nároku na zaplatenie odmeny za sprostredkovateľskú činnosť doplniacím rozsudkom, preskúmal v odvolacom konaní odvolaním nenapadnutý výrok o zamietnutí žaloby v časti nároku o ochranu osobnosti a tento právoplatný výrok potvrdil, zaťažil odvolacie konanie tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

V konaní o ochranu osobnosti pre určenie hodnoty veci, od ktorej sa odvíja základná sadzba tarifnej odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby, nie je rozhodujúca výška požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (predstavujúca len jednu z foriem – právnych prostriedkov ochrany tohto práva). Rozhodujúca je hodnota osobnostných práv, o ochranu ktorých v konaní ide. Keďže hodnotu týchto práv nemožno vyjadriť v peniazoch, bolo potrebné základnú sadzbu tarifnej odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby určiť podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. v znení do 31. 5. 2009, t.j. ako jednu trinástinu výpočtového základu.

§ 43 - odstraňovanie väd návrhu

II. ÚS 79/95 Sb. 3

Ak návrh na začatie konania obsahuje také označenie účastníka - žalovaného, ktoré neumožňuje jeho presnú identifikáciu v tom zmysle, či ide o osobu fyzickú alebo právnickú, ide o nesprávne podanie, ktorého vadu je treba postupom podľa § 43 O.s.p. odstrániť a až potom, čo bude urobené jasno v tom, či žaloba smeruje proti fyzickej alebo právnickej osobe, možno zvažovať i otázku spôsobilosti byť účastníkom konania v zmysle § 19 O.s.p.

III. ÚS 74/94 Sb. 3

Spôsobilosť byť účastníkom konania je procesnou podmienkou, ktorú súd skúma z úradnej povinnosti a ktorej nedostatok vedie k zastaveniu konania. Skúmať ju musí iba s daním možnosti žalobcovi vec napraviť (isteže nie s poukazom na toho, kto má byť ako žalovaný uvedený). Takéto poučenie súdom tam, kde je možné vec posúdiť skôr ako omyl žalobcu, keď má na mysli jeden a ten istý subjekt (namiesto právnickej osoby uvedie jej nižšiu organizačnú zložku), je plne na mieste.

I. ÚS 18/98 Sb. 12

Pokiaľ žalobca označil žalovaného v žalobe ako "obecný úrad" a v priebehu konania ako "obec" a súd prvého stupňa to prijal ako upresnenie označenia žalovaného žalobcom, postupoval správne. Pokiaľ to odvolací súd pochopil ako návrh na zmenu účastníkov a rozsudok súdu prvého stupňa zrušil, došlo z jeho strany k porušeniu zásad spravodlivého procesu. Pokiaľ potom súdy konanie zastavili, porušili právo žalobcu na súdnu ochranu.

4 Cdo 193/2009

Ak medzi skutkovým a právnym odôvodnením žaloby, ktorou bol uplatnený nárok zo zodpovednosti štátu za škodu, t. j. proti štátu, a označením žalovaného, za ktorého bol označený orgán konajúci v mene štátu, bol zjavný logický rozpor, mal

tento rozpor za následok nezrozumiteľnosť žaloby vo forme jej neurčitosti. V takomto prípade bolo povinnosťou súdu v zmysle § 43 ods. 1 O.s.p. vyzvať žalobcu na odstránenie tejto vady žaloby.

§ 47 ods. 2 - náhradné doručenie

II. ÚS 92/01 Sb. 28

V prípade náhradného doručovania je ustanovením § 47 ods. 2 O.s.p. konštruovaná právna fikcia, že účinky doručenia písomnosti nastanú po uplynutí stanovenej doby ex lege aj voči tomu, kto písomnosť fakticky neprevzal. **Právna fikcia ako nástroj odmietnutia reality právom je nástrojom výnimočným.** Aby mohla splniť svoj účel (dosiahnutie právnej istoty), musí rešpektovať všetky náležitosti, ktoré s ňou zákon spája. Ak tieto náležitosti nie sú všetky splnené, nie je súd oprávnený konštatovať naplnenie fikcie.

II. ÚS 23/03 Sb. 30

Účinky doručenia písomnosti do vlastných rúk môžu nastať predovšetkým za predpokladu, že sa adresát v mieste doručenia **zdržuje**. Aj keď tento pojem nie je výslovne definovaný, zjavne **sa jedná o miesto, kde by adresát mohol byť v rozhodnej dobe doručovateľom zastihnutý**, a to buď priamo alebo prostredníctvom vyrozumienia o uložení zásielky, ak bolo urobené vhodným spôsobom.

4 Cdo 214/2007

Ak v čase prvého pokusu o doručenie i v nasledujúcich dňoch, v ktorých mala uplynúť úložná lehota, bol adresát práceneschopný, trvale pripútaný na lôžko a odkázaný na pomoc inej osoby, bol právny záver odvolacieho súdu o jeho možnosti oboznámiť sa s oznámením o opakovanom doručení zásielky a o jej uložení na pošte bez ďalšieho (teda bez zistenia iných skutočností) predčasný. Pri nepreukázaní reálnej možnosti adresáta dozvedieť sa o opätovnom pokuse o doručenie a aj o reálnej možnosti si zásielku vyzdvihnúť, nebol odvolací súd oprávnený konštatovať naplnenie fikcie náhradného doručenia.

6 Cdo 243/2010

Záver súdu o účinnom náhradnom doručení je možný, len ak je zistené, že adresát sa v mieste doručenia v čase doručovania zdržoval a mal tak reálnu možnosť dozvedieť sa, že bude vykonaný opätovný pokus o doručenie v deň a hodinu uvedenú v oznámení doručovateľa.

IV. ÚS 325/96

Preukazným dokladom, kedy bolo podanie odovzdané na poštovú prepravu, je podľa poštového poriadku **iba podací lístok**, čo uznávajú aj všeobecné súdy.

I. ÚS 4/06 Sb. 48

Rozhodujúcim dokladom pre posúdenie zachovania lehoty na podanie opravného prostriedku je podací lístok, ktorým pošta potvrdzuje príjem zapísanej zásielky.

4 M Cdo 19/2005

Ustanovenie § 47 ods. 2 O.s.p. upravuje postup pri náhradnom doručovaní písomností, ktoré majú byť doručené do vlastných rúk fyzickým osobám. U právnických osôb je pojmovo vylúčené uvažovať o tom, či sa „zdržujú“ v mieste sídla.

Pozn. – žaloba o určenie, že žalovaný (spoločenstvo vlastníkov ...) nie je právnickou osobou – pričom zjavne nebol označený ako fyzická osoba.

§ 57 - počítanie lehôt

III. ÚS 375/02 Sb. 29

Ustanovenie § 57 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň, je všeobecným ustanovením, ktoré **sa vzťahuje na všetky procesné, ale i tzv. sudcovské lehoty**, t.j. lehoty uplatňované v rámci občianskeho súdneho procesu podľa úpravy obsiahnutej v O.s.p.

§ 74, § 76 ods. 2 - predbežné opatrenia

IV. ÚS 189/01 Sb. 24

Zmyslom predbežného opatrenia je dočasná úprava pomerov účastníkov, pričom musí byť poskytnutá ochrana ako tomu, kto o vydanie predbežného opatrenia žiada, tak aj tomu, voči komu predbežné opatrenie smeruje. Predbežným opatrením sa

neprejudikuje konečný výsledok sporu, ale sa ním zabezpečuje, aby konečné rozhodnutie mohlo mať vôbec reálny význam.

Vyžaduje sa, aby navrhovateľ súdu osvedčil základné skutočnosti, teda nárok sám, a v prípade predbežného opatrenia navrhovaného z dôvodu obavy z ohrozenia výkonu rozhodnutia aby osvedčil tiež pravdepodobnosť možného ohrozenia výkonu rozhodnutia. Nárok sám teda nemusí byť preukázaný nepochybne.

II. ÚS 110/96

Podmienka pre predbežné opatrenie, spočívajúce v zákaze predaja nehnuteľnosti, jej darovania, vloženia do obchodnej spoločnosti, zaťaženia záložným právom alebo vecným bremenom do skončenia konkurzného konania, nariadené voči niekomu inému než účastníkovi konania podľa § 76 ods. 2 O.s.p. je splnená, keď táto osoba kupovala nehnuteľnosť s plným vedomím, že ju kupuje od vlastníka, ktorý riadne neplní svoje platobné povinnosti voči veriteľom, je proti nemu navrhnuté vyhlásenie konkurzu a v dobe predaja bola nariadená ochranná lehota.

§ 79 - náležitosti návrhu

I. ÚS 233/97 Sb. 12

Žalobný petit (návrh na rozsudový výrok) musí byť presný, určitý a zrozumiteľný. Je to nutné z toho dôvodu, že súd musí celkom presne vedieť, o čom má konať a rozhodnúť, lebo súde nemôže účastníkom priznať iné práva a uložiť im iné povinnosti, než sú navrhované. Pokiaľ je žalobný petit nesprávny, t.j. vymedzenie práv a im zodpovedajúcich povinností v ňom obsiahnutých je nepresné, neurčité alebo nezrozumiteľné, prevzatie takéhoto petitu do výroku súdneho rozhodnutia by malo za následok, že by rozhodnutie bolo nevykonateľné. Uvedené požiadavky nie sú formálne, ale nevyhnutné pre výsledok konania, teda pre to, aby rozhodnutie bolo vykonateľné a aby mohli nastať účinky žalobcom zamýšľané.

IV. ÚS 456/2000 Sb. 21

Žalobu nemožno považovať za neurčitú, ak žalobnému návrhu alebo jeho časti nebude môcť byť vyhovené preto, že nie je v súlade s hmotným právom (žalovaný nie je pasívne legitimovaný), ani vtedy, ak jednotlivé časti petitu nemôžu vedľa seba obstáť (navzájom sa vylučujú). Podľa výsledku konania (predovšetkým v závislosti na unesení dôkazného bremena) súd rozhodne, ktorá časť žaloby je vecne nedôvodná a zamietne ju (prípadne ju zamietne v celom rozsahu). **Posudzovať súlad žaloby s hmotným právom ešte pred tým, než bude požadovaný nárok vecne prejednaný, súdu neprislúcha.** Riziko, že takto formulovanej žalobe nebude vyhovené, nesie v plnom rozsahu žalobca. Zastavenie konania pre nesúlad žaloby s hmotným právom bez jej meritórneho prejednanja je porušením práva na súdnu ochranu.

4 Cdo 153/2005

Žalobný petit, ktorým sa žalobca nedomáha uloženia povinnosti žalovanému ale len sebe samému, je neúplný. Ide teda o vadu žaloby brániacu riadnemu pokračovaniu v konaní. Skutočnosť, že žaloba neobsahuje žiadnu žalobnú žiadosť voči žalovanému a nie je z nej zrejмый žiaden spor medzi účastníkmi, je v rozpore so samotnou podstatou a zmyslom a zmyslom sporového občianskeho súdneho konania.

5 Cdo 141/2004

Ak podľa obsahu žaloby sa žalobcovia chceli domáhať určenia času splnenia dlhu z pôžičky, no petit žaloby bol formulovaný ako návrh na uloženie povinnosti peňažného plnenia, bol tým založený **logický a vecný rozpor medzi odôvodnením žaloby a žalobným návrhom.** Išlo teda o vadu žaloby na odstránenie ktorej mali byť žalobcovia vyzvaní.

§ 80 písm. c) – naliehavý právny záujem

4 Cdo 96/2008 – R 52/2010

Sama skutočnosť, že prebieha konanie o (excindačnej) žalobe na vylúčenie veci zo súpisu konkurznej podstaty, nezakladá bez ďalšieho nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu (§ 80 písm. c/ O.s.p.) na určení, že je vlastníkom tejto veci.

§ 82 – začatia konania

5 Cdo 14/2004

Len faktický postup a rozhodovanie súdu, resp. len faktické prejednávanie veci súdom **nemá za následok začatie konania** tak, ako ho predpokladá ustanovenie § 82 O.s.p., a teda ani vznik procesných a hmotnoprávných účinkov začatia konania..

§ 88 písm. h)

IV. ÚS 312/95 Sb. 5

Právom k nehnuteľnosti v zmysle § 88 písm. h) O.s.p. treba rozumieť nielen vecné právo, ale môže ísť aj o záväzkové právo. Ak je teda predmetom súdneho konania žaloba na určenie neplatnosti nájomnej zmluvy týkajúcej sa nehnuteľnosti, je daná výlučná miestna príslušnosť súdu podľa § 88 písm. h) O.s.p.

§ 91 ods. 2 – nerozlučné spoločenstvo

4 Cdo 203/2005

Spoločný solidárny záväzok nezakladá sám o sebe nerozlučné spoločenstvo v konaní.

Pozn. - odklon od R 4/2004

§ 93 – vedľajší účastník

5 Cdo 201/2004

Ak vedľajší účastník stratí v priebehu konania spôsobilosť byť účastníkom konania, stávajú sa jeho procesnými nástupcami a teda vedľajšími účastníkmi jeho právni nástupcovia. Ich vedľajšie účastníctvo zaniká okamihom, kedy dôjde súdu ich oznámenie o tom, že vystupujú z konania, alebo kedy to ústne vyhlásia do zápisnice. Postup súdu, ktorý v takomto prípade s primeraným použitím § 107 O.s.p. z úradnej povinnosti zistí právnych nástupcov vedľajšieho účastníka a pokračuje s nimi v konaní, zodpovedá ustanoveniu § 1 O.s.p. vyjadrujúcemu požiadavku na zabezpečení spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov, teda aj vedľajších účastníkov.

4 Cdo 33/2006

O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhoduje len vtedy, ak niektorý z účastníkov namietne neprípustnosť vstupu vedľajšieho účastníka do konania. Do konania môže tretia osoba vstúpiť ako vedľajší účastník z vlastnej iniciatívy; vedľajším účastníkom sa stáva v okamihu, v ktorom dôjde súdu oznámenie, že vstupuje na strane niektorého z účastníkov do konania, alebo v ktorom toto oznámenie urobí ústne do zápisnice. Ak účastník navrhne, aby niekto pristúpil k nemu alebo k protistrane ako vedľajší účastník, súd to označenej osobe oznámi a vyzve ju, aby oznámila, či skutočne chce v konaní vystupovať ako vedľajší účastník. Predpokladom prípustnosti vedľajšieho účastníctva (ak je namietaná) je právny záujem vedľajšieho účastníka na výsledku sporu. Právny záujem na výsledku sporu nie je treba tvrdiť ani preukazovať, dokiaľ nebola vznesená námietka neprípustnosti vedľajšieho účastníctva.

§ 96 - späťvzatie návrhu

IV. ÚS 295/97 Sb. 9

Ak účastník vzal späť procesný úkon tam, kde zákon také späťvzatie pripúšťa, nemožno toto späťvzatie vziať ďalším úkonom späť., a navrátiť tak konanie do pôvodného stavu.

2 Cdo 52/2008 – R 48/2010

K účinnosti späťvzatia návrhu na začatie konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa vždy vyžaduje súhlas odporcu.

§ 98 - vzájomný návrh

II. ÚS 159/97 Sb. 9

Ak odporca protinávrhom uplatní na započítanie pohľadávku, ktorá je nižšia než žalovaná suma, nejde o vzájomný návrh, ale taký prejav posúdi súd ako obranu proti návrhu. Z povahy tohto návrhu vyplýva, že musí byť prejednaný v rámci toho istého konania a nemožno ho vylúčiť na samostatné prejednanie.

§ 103 - podmienky konania

IV. ÚS 91/95 Sb. 4

Podľa ustanovenia § 103 O.s.p. je súd povinný prihliadať kedykoľvek za konania na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci. Tým, že tak neurobil, porušil zásady spravodlivého procesu - právo na súdnu ochranu.

4 Cdo 283/2005

Strata účinnosti, prípadne aj platnosti právneho predpisu alebo jeho časti v dôsledku nálezu ústavného súdu o nesúlade právneho predpisu s ústavou nie je prekážkou brániacou pokračovaniu v konaní. Netýka sa procesných podmienok konania, preto nemôže viesť k zastaveniu konania, ktoré je procesným dôsledkom neodstrániteľného nedostatku podmienok konania. **Zastavenie súdneho konania všeobecným súdom podľa § 41a ods. 4 zák. č. 38/1993 Z. z. (o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov) neprichádza do úvahy.**

§ 104a - vecná nepríslušnosť

II. ÚS 133/04 Sb. 34

Rozhodnutie súdu, ktorý nedisponuje zákonom stanovenou vecnou príslušnosťou v dôsledku nedodržania všeobecných zákonných podmienok vymedzujúcich príslušnosť súdov, je porušením práva na zákonného sudcu.

§ 115 - pojednávanie, predvolanie účastníka

I. ÚS 18/04 Sb. 35, I. ÚS 560/03 Sb. 37, II. ÚS 138/07 Sb. 46

Každý, kto je účastníkom konania pred súdom, má právo sa vo svojej veci takéhoto konania (pojednávania pred súdom) osobne zúčastniť bez ohľadu na to, či by jeho prítomnosť mala vplyv na vynesenie rozhodnutia. Ak má byť základné právo účastníka na prejednanie veci v jeho prítomnosti realizované, musí byť účastníkovi umožnené, aby sa pojednávania mohol zúčastniť, takže účastník musí byť o jeho konaní súdom vyrozumieť. **Predvolanie** na ústne pojednávanie je preto treba doručiť nielen právnomu zástupcovi účastníka, **ale aj priamo účastníkovi**.

6 Cdo 33/2010 – R 42/2010

Pokiaľ účastník konania bol zastúpený zástupcom s plnomocenstvom na celé konanie a v odvolacom konaní nemal osobne niečo vykonať, bol postup odvolacieho súdu, ktorý predvolanie na odvolacie pojednávanie doručil len tomuto zástupcovi, v súlade s § 49 ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p. a nemal za následok odňatie možnosti takto zastúpeného účastníka konať pred súdom (§ 237 písm. f) O.s.p.).

Odlišné stanovisko R. Čirča: Ak má byť reálne zabezpečené základné právo účastníka občianskeho súdneho konania na prejednanie veci vo svojej prítomnosti v zmysle čl. 48 ods. 2 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky, musí byť účastníkovi umožnené, aby sa pojednávania mohol zúčastniť. Účastník musí byť preto o termíne pojednávania vyrozumieť, teda na pojednávanie musí byť samostatne predvolaný. Právneho zástupcu účastníka nemožno považovať za doručovateľa predvolania na pojednávanie súdu.

§ 120 ods. 1, § 132, § 157 ods. 2 - právo označiť dôkazy, rovnosť zbraní

III. ÚS 61/94 Sb. 3

Procesnému právu účastníka označiť (navrhnuť) dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch rozhodnúť, ale tiež - pokiaľ im nevyhoví - v svojom rozhodnutí vyložiť z akých dôvodov navrhnuté dôkazy nevykonali; ak tak neurobí, zaťaží svoje rozhodnutie nielen vadami spočívajúcimi v porušení všeobecných procesných predpisov, ale súčasne postupuje v rozpore so zásadami spravodlivého procesu. Tzv. opomenuté dôkazy, t.j. dôkazy, o ktorých v konaní nebolo

súdom rozhodnuté, prípadne dôkazy, ktorými sa súd pri postupe podľa § 132 O.s.p. nezaoberal, preto takmer vždy založia nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť. Z týchto zásad však nijako nevyplýva povinnosť súdu vykonať všetky dôkazy, ktoré účastník navrhol.

6 Cdo 259/2010

Pokiaľ podstatnou otázkou pre rozhodnutie vo veci bola otázka, či medzi žalobcom a žalovanou došlo k uzavretiu platnej poistnej zmluvy, a pokiaľ na okolnosti uzavretia tejto zmluvy boli ako svedkovia vypočuté osoby, ktoré mali pri jej uzavretí konať v mene žalovanej, potom zásada „rovnosti zbraní“ vyžadovala, aby bol vykonaný aj navrhnutý dôkaz výsluchom žalobcu ako druhej zmluvnej strany.

4 cdo 13/2009

Ak účastník konania popiera pravosť súkromnej listiny (neoverenej fotokópie), leží dôkazné bremeno ohľadne pravosti listiny na tom účastníkovi, ktorý zo skutočností v listine uvedených vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky.

§ 123 - právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom

III. ÚS 189/01 Sb. 24

Ak súd potom, čo nariadil pojednávanie, bol nútený vykonať zmenu miesta (pojednávacej miestnosti), kde sa má pojednávanie v určenom čase konať, je jeho povinnosťou účastníkov konania na túto zmenu vhodným spôsobom (napr. výveskou na pôvodne určenom mieste) upozorniť.

§ 126 - svedecká výpoveď

IV. ÚS 186/98

Aj keď dôkazný prostriedok, totiž výsluch svedka podľa § 126 O.s.p. nesmeroval k veci samej, ale k posúdeniu rýdzo procesnej otázky, totiž otázky riadneho doručenia napadnutého rozhodnutia, platia aj tu ustanovenia tretej časti druhej hlavy O.s.p. týkajúce sa dokazovania, teda aj § 122 ods. 2, podľa ktorého účastníci majú právo byť prítomní na dokazovaní vykonávaného dožiadaným súdom, § 123 O.s.p., zakotvujúci právo účastníkov vyjadrovať sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, a aj všeobecné ustanovenia O.s.p., najmä § 1 kladúci dôraz na zabezpečenie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov

§ 129 – dôkaz listinou

4 M Cdo 9/2005

Za listinu sa na účely občianskeho súdneho konania považuje písomný prejav v jazykovej forme, spôsobilý na vykonanie dôkazu spôsobom predpokladaným ustanovením § 129 ods. 1 veta pred bodkočiarkou O.s.p. **Pre spôsobilosť listiny byť dôkazným prostriedkom nie je rozhodujúce, či ide o originál listiny (prvopis, pôvodné znenie) alebo jej odpis, či fotokópiu (fotograficky zhotovenú kópiu) alebo iným spôsobom zhotovenú kópiu.** Dôkaz vykonaný fotokópiu listiny hodnotí súd ako každý iný dôkaz. Od spôsobilosti listiny byť dôkazným prostriedkom treba odlišovať spôsob vykonania dôkazu listinou súdom a posudzovanie pravosti a pravdivosti listiny.

§ 131 – dôkaz výsluchom účastníka

I. ÚS 2568/07 Sb. 48

I.

Zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva, že by – v rámci hodnotenia dôkazov – poznatky získané výsluchom účastníkov museli byť vždy nutne (a priori) pre súd menej spoľahlivé, menej významné, nevierohodné a pod. (než poznatky vyvedené z iného dôkazného prostriedku). Výsluch účastníka je podľa § 125 Občianskeho súdneho poriadku jedným z radu do úvahy prichádzajúcich dôkazných prostriedkov a musí byť hodnotený ako každý iný dôkaz ad hoc s tým, že eventuálny záver o tej ktorej miere spoľahlivosti, významnosti, vierohodnosti a pod. z neho získaných poznatkov je až súčasťou jeho hodnotenia v zmysle § 132 Občianskeho súdneho poriadku; nemožno z logiky veci hodnotiť a priori dôkaz, ktorý súd ešte nevykonal.

6 Cdo 91/2010

Hoci výsluch účastníka je rovnocenný dôkazný prostriedok s inými dôkaznými prostriedkami a podlieha hodnoteniu ako každý iný dôkaz, k vlastnej výpovedi nemožno účastníka nijako donucovať. Ak účastník odmietne pred súdom vypovedať, poznamenaná sa bez ďalších opatrení táto okolnosť do zápisnice. To isté platí, ak odmietne účastník odpovedať na otázky súdu, alebo na otázky iných účastníkov, ich zástupcov, prípadne na otázky znalcov.

§ 138 - priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov

IV. ÚS 13/98 Sb. 12

Rešpektujúc zásadu rovnosti strán a právo na prístup k súdu nemožno vylúčiť aplikáciu ustanovenia § 138 O.s.p. aj u právnických osôb, a to bez ohľadu na to, že zisťovanie pomerov právnickej osoby môže byť obtiažne a nákladné.

§ 142 - náhrada trov konania

III. ÚS 170/99 Sb. 18

V súvislosti s rozhodovaním o trovách konania iba formálny odkaz na príslušné ustanovenie zákona bez objasnenia záveru, ku ktorému súd dospel, nie je dostačujúci. Tiež úvahou o úspešnosti (hoci i čiastočnej) vo vedenom spore sa súd musí zaoberať a presvedčivo odôvodniť závery, ku ktorým dospel, inak by porušil právo na spravodlivý proces.

III. ÚS 727/200 Sb 22

Aj rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 150 O.s.p. musí súd riadne a presvedčivo odôvodniť.

II. ÚS 444/01 Sb. 24

Rozhodnutie súdu o trovách konania musí byť vždy riadne odôvodnené. Nestačí iba odkaz na príslušné ustanovenie O.s.p. Nedodržaním tejto zásady je porušené právo účastníkov na spravodlivý proces.

II. ÚS 194/98 Sb. 18

Pokiaľ súd nepriznal úspešnej žalovanej náhradu trov v časti spočívajúcej v cestovnom advokáta považujúc ich za neúčelné v tejto časti z dôvodu, že pri zvolení advokáta z obvodu (so sídlom) súdu by tieto náklady, resp. v takom rozsahu nevznikli, nemá táto argumentácia oporu v zákone.

III. ÚS 619/2000 Sb. 22

Pokiaľ sa účastník (navrhovateľ) riadne ospravedlnil (zo zdravotných dôvodov a doložil potvrdenie o práceneschopnosti) a navyiac požiadal o odročenie pojednávania s tým, že chce byť na pojednávaní prítomný, a ospravedlnenie a žiadosť o odročenie pojednávania doručil súdu včas, mal súd nariadené pojednávanie preložiť. Ak to neurobil, trovy vynaložené protistranou na toto pojednávanie boli z pochybenia súdu nadbytočné a na ich úhradu nemal byť navrhovateľ zaviazaný.

4 M Cdo 17/2005

Trovy účastníka vzniknuté nesprávnym zaplatením súdneho poplatku (bez existencie poplatkovej povinnosti alebo na základe nesprávneho rozhodnutia) **nemožno považovať za trovy potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva.**

I. ÚS 2929/07 Sb. 51

Ak je štát na ochranu svojich právnych záujmov vybavený príslušnými organizačnými zložkami, finančne aj personálne zabezpečenými zo štátneho rozpočtu, nie je dôvod aby výkon svojich práv a povinností v tejto oblasti prenášal na súkromný subjekt, ktorým bol v preskúmanom prípade advokát. Ak sa tak stalo, nemožno takto vzniklé trovy konania považovať za „trovy potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva“ v zmysle § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

6 M Cdo 19/2010

V prípade, ak konanie bolo sčasti zastavené (napr. z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby alebo pre nedostatok podmienok konania), súd prihliadne na to, či a kto zaviniť, že k zastaveniu muselo dôjsť. Najprv teda posúdi (v režime § 146 ods. 1 písm. c/ a ods. 2 O.s.p.) otázku, čo bolo dôvodom, že konanie muselo byť sčasti zastavené, a s prihliadnutím k tomuto záveru potom hodnotí (podľa § 142 ods. 2 O.s.p.) celkovú otázku, z akej časti bol ten ktorý účastník úspešný.

Ak je na čiastočnom späťvzatí žaloby dané zavinenie žalobcu, treba z pohľadu § 142 ods. 2 dovodiť, že v tomto rozsahu nemal žalobca vo veci úspech. Vždy platí, že kto zaviniť čiastočné zastavenie konania, mal ohľadne tejto časti žaloby neúspech a úspech sa z hľadiska posudzovania náhrady trov konania pričíta opačnej strane sporu.

§ 149 ods. 1 – platenie náhrady trov advokátovi

4 Cdo 12/2006

Advokát v zmysle ustanovenia § 149 ods. 1 O.s.p. má postavenie osoby,, ktorá je oprávnená v mene účastníka a s účinkami pre účastníka náhradu trov prijať. Zaplatením náhrady trov konania advokátovi podľa neskôr zrušeného súdneho rozhodnutia vzniká bezdôvodné obohatenie tomu, v mene koho advokát náhradu prijal, t.j. účastníkovi, ktorého v konaní zastupoval a ktorému bola ich náhrada prisúdená.

§ 150 ods. 1

II. ÚS 237/05 Sb. 40

Ustanovenie § 150 (v SR od 15. 10. 2008 § 150 ods. 1) Občianskeho súdneho poriadku má slúžiť odstráneniu neprimeranej tvrdosti, teda inými slovami k dosiahnutiu spravodlivosti pre účastníkov konania. Pokiaľ je aplikované bez toho, aby relevantné dôvody pre taký postup boli zisťované a posudzované, ide o svojvoľný postup, ktorý je spôsobilý zasiahnuť do základného práva na spravodlivé konanie.

I. ÚS 188/08 Sb. 49

Ustanovenie § 150 Občianskeho súdneho poriadku nemožno považovať za predpis, ktorý by zakladal celkom voľnú možnosť súdu (v zmysle ľubovôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či vo veci neexistujú zvláštne okolnosti, ku ktorým treba pri stanovení povinnosti na náhradu trov konania prihliadnuť výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 150 O.s.p. preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o trovách konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania.

Pri skúmaní, či sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, súd prihliada v prvom rade k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých účastníkov konania; pritom treba vziať na zreteľ nielen pomery toho, kto by mal hradiť trovy konania, ale je nutné tiež uvážiť, ak by sa také rozhodnutie dotklo najmä majetkových pomerov oprávneného účastníka. Významné súd tiež okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nároku, postoj účastníkov v priebehu konania a ďalšie.

I. ÚS 2569/07 Sb. 51

Súdy musia vytvoriť priestor pre kontradiktórne uplatnenie návrhov a dôkazov, pričom táto povinnosť je naliehavejšia v rámci odvolacieho konania (pretože účastníci po rozhodnutí odvolacieho súdu už nemajú možnosť svoje námietky uplatniť). Pokiaľ teda odvolací súd dospeje k záveru, že správne vyčíslenie trov konania bude podľa jeho právneho názoru podstatne odlišné od záverov súdu prvého stupňa (vyššie), a to v prospech účastníka úspešného vo veci, a táto nová procesná situácia ho vedie k úvahám, že na strane neúspešného účastníka konania môžu byť zároveň dané podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 150 O.s.p., ide o takú zmenu procesnej

situácie, na ktorú sa nutne vzťahujú princípy rovnosti účastníkov konania (rovnosti zbraní), konkrétne práva vyjadriť sa k eventuálnemu uplatneniu moderačného práva.

I. ÚS 2862/07 Sb. 51

Ustanovenie § 150 Občianskeho súdneho poriadku neslúži na zmierňovanie majetkových rozdielov medzi stranami, ale na riešenie situácie, v ktorej je spravodlivé, aby ten, kto dôvodne obhajoval svoje porušené alebo ohrozené práva alebo právom chránené záujmy, dostal náhradu trov, ktoré pri tejto činnosti účelne vynaložil. Rozhodnutie v súlade s ktorým si ten, kto v konaní uspel, tiež ponese svoje trovy, sa preto bude spravodlivým javiť predovšetkým s ohľadom na existenciu okolností súvisiacich s predprocesným štádiom sporu, s chovaním účastníkov v tomto štádiu, s okolnosťami uplatnenia nároku a pod.

§ 151 - rozhodnutie o trovách konania

I. ÚS 672/03 Sb. 32

Je neprípustné, aby súd rozhodoval o trovách konania dodatočne mimo časový rámec stanovený O.s.p., pričom tento postup odôvodnil extenzívnym výkladom § 151 O.s.p. (pokiaľ súd opomenul rozhodnúť v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí alebo v doplňujúcom rozhodnutí do právoplatnosti rozhodnutia vo veci, je vylúčené aby dodatočne - po roku - rozhodol o trovách, ktoré vynaložil súd, resp. štát, uložením povinnosti účastníkovi zaplatiť ich náhradu).

§ 152 - rozsudok - povinnosť rozhodnúť o celej veci

I. ÚS 436/97 Sb.

Pokiaľ odvolací súd vo výrokovej časti svojho rozsudku sa zaoberal len náhradou trov konania a celkom opomenul výrokom rozhodnúť o veci samej, hoci z odôvodnenia jeho rozsudku možno dovodiť, že zrejme hodlal odvolanie proti rozsudku okresného súdu zamietnuť, porušil tým nielen ustanovenie § 152 O.s.p. ale aj právo účastníka na spravodlivý proces. Účastník má totiž právo, aby súd o jeho návrhu vo výroku rozhodnutia rozhodol.

IV. ÚS 386/2000 Sb. 21

Výrok je nevyhnutnou súčasťou súdneho rozhodnutia, lebo v ňom súd formuluje svoj záväzný názor v prejednávanej veci. Má byť formulovaný tak, aby z neho bolo jednoznačne zrejmé, ako súd rozhodol, lebo len tak sa jeho rozhodnutie stáva preskúmateľným. Absencia výroku zakladá nepreskúmateľnosť rozhodnutia.

4 Cdo 267/2009

So zreteľom na skutočnosť, že nepresný, resp. neúplný výrok rozsudku v reštitučnej veci nebol opravený z dôvodu viazanosti súdu vyhláseným výrokom, a že opakované uplatnenie reštitučného nároku vzhľadom na prekluzívnu lehotu vyplývajúcu z § 5 ods. 4 zákona č. 87/1991 Zb. (pozri z hľadiska komparatívneho výkladu nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 81/97 z 26. 10. 1998 publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Českej republiky zväzok 12, pod č. 62 str. 493) neprichádzalo do úvahy, bolo potrebné interpretovať ustanovenia §§ 152 ods. 2 veta prvá a 157 ods. 1 a 2 O.s.p. takým spôsobom, aby bolo naplnené legitímne očakávanie úspešného účastníka v reštitučnej veci na rešpektovaní konštitutívnych účinkov právoplatného rozsudku o prinavrátení vlastníctva k veciam, ktoré boli nepochybne predmetom reštitučného konania. Keďže výrok rozsudku musí byť odôvodnený a to ako pri vyhlásení rozsudku, tak aj v jeho písomnom vyhotovení, možno prípadné nejasnosti a nepresnosti výroku preklenúť jeho posudzovaním v spojitosti s inak nepochybnými dôvodmi rozsudku.

§ 153 ods. 2 O.s.p. - viazanosť súdu návrhom

IV. ÚS 286/95

Občianske súdne konanie je ovládané zásadou dispozičnou. Platí teda, že súd je viazaný žalobou. Preto súd nemôže žalobcovi priznať viac než požadoval v žalobnom petite a žalovanému nemôže uložiť inú než žalobcom navrhovanú povinnosť. Opačný postup by bol v rozpore s ústavnými princípmi činnosti súdu.

§ 157 ods. 2 - odôvodnenie rozsudku

III. ÚS 84/94 Sb. 3

Jedným z princípov predstavujúcim súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcim ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdov svoje rozsudky odôvodniť a to spôsobom zakotveným v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na druhej strane. V prípade, kedy sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich

v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba také rozhodnutie považovať za stojace v rozpore so zásadami spravodlivého procesu.

III. ÚS 176/96 Sb. 6

Ak všeobecný súd odmieta predostretú právnu argumentáciu, v odôvodnení svojho rozhodnutia sa s ňou dostatočným a výstižným spôsobom vysporiada, a to tak, aby bolo zrejmé, aké dôvody ho k tomu viedli. Obdobne ako v skutkovej oblasti, i v oblasti nedostatočne vyloženej a odôvodnenej právnej argumentácie nastávajú obdobné následky vedúce k neúplnosti a najmä k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo však je v rozpore so zásadami spravodlivého procesu.

II. ÚS 94/98 Sb 14

V rozpore s § 157 ods. 2 O.s.p. je tzv. súhrnné zistenie, rovnako ako to, keď v odôvodnení sa reprodukovujú jednotlivé dôkazy aj protichodné, bez toho, aby bolo zaujaté stanovisko, čo súd skutočne zistil. Také rozsudky sú prakticky nepreskúmateľné.

II. ÚS 334/2000 Sb. 22

V písomnom vyhotovení rozsudku nemožno argumentovať vyjadrením navrhovateľa, ktoré bolo súdu doručené až po vyhlásení rozsudku. Pokiaľ súd prihliadal v rozhodnutí k skutočnostiam, s ktorými sa zoznámil až po vyhlásení rozsudku, porušil ustanovenie § 153 ods. 1 a § 157 ods. 2 O.s.p.

II. ÚS 296/01 Sb. 28

Predvídateľnosť výsledku súdneho rozhodovania spolugarantuje právnu istotu a zabezpečuje všeobecnú dôveru v právo. Pokiaľ súd rozhodol vo svojich dvoch rozhodnutiach v tej istej veci na základe totožných skutkových zistení diametrálne odlišným spôsobom a svoj názorový posun preskúmateľne neodôvodnil, je jeho rozhodnutie v rozpore s ústavne chráneným princípom právnej istoty a porušením práva na spravodlivý proces (odvolací súd po tom, čo mu dovolací súd zrušil zmeňujúci rozsudok z dôvodu, že nedoplnil, resp. nezopakoval dôkazy, nariadil pojednávanie, žiadne dokazovanie nedoplnil a nezopakoval a rozhodol celkom opačne, t.j. rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil).

4 Cdo 171/2005

Nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, a teda vadou zakladajúcou prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O.s.p. a zároveň aj jeho dôvodnosť.
Pozn. – odklon od R 111/98

4 Cdo 247/2009

Rozhodujúcou okolnosťou, ktorou odvolací súd odôvodnil zamietnutie žaloby, bol podľa jeho názoru zánik nároku žalobkyne na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam v dôsledku neperfektnosti písomných výziev na ich vydanie z dôvodu, že nehnuteľnosti boli v nich označené len odkazom na konkrétne pozemnoknižné vložky v konkrétnom katastrálnom území. Ak odvolací súd zároveň vyslovil názor, že tento nedostatok by nebol daný, ak by pozemnoknižné vložky boli k písomným výzvam pripojené, potom požiadavka na presvedčivé odôvodnenie jeho rozhodnutia vyžadovala, aby sa vyporiadal s podstatnou okolnosťou, na ktorú poukazovala žalobkyňa počas celého konania, a to s okolnosťou, že pozemnoknižné vložky i dokumenty v nich uvedené sú všeobecne dostupné verejné listiny, a ako také boli dostupné aj žalovaným.

§ 159 ods. 3 - prekážka právoplatne rozhodnutej veci

IV. ÚS 2/93 Sb. 2

Právoplatné rozhodnutie o žalobe na plnenie predstavuje vždy prekážku veci právoplatne rozsúdenej pre žalobu na určenie už z toho dôvodu, že ním bola súčasne posúdená existencia či neexistencia určitého právneho vzťahu alebo práva, z ktorého bolo žalované o plnenie.

4 Cdo 119/2009

Porušenie základného práva na spravodlivý proces môže s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu znamenať neuplatnenie prekážky rei iudicatae z dôvodu nedostatku materiálnej právoplatnosti inak formálne právoplatného rozsudku.

§ 175k ods. 2 – spornosť dedičského práva

6 Cdo 81/2010

Ak žaloba o určenie dedičského práva, na podanie ktorej boli žalobcovia odkázaní v dedičskom konaní, bola už v predchádzajúcom inom konaní právoplatne zamietnutá, a súd v dedičskom konaní ďalším uznesením neodkázal žalobcov na jej opätovné podanie (hoci, vzhľadom na okolnosti jej zamietnutia, by takýto postup vyžadovala zásada spravodlivej ochrany práv), potom opakovaná žaloba so zmeneným petitom, ktorá je predmetom konania v preskúmvanej veci, nemôže byť posudzovaná ako žaloba majúca svoj základ v § 175k ods. 2 O. s. p., ale ako určovací žaloba v zmysle § 80 písm. c) O. s. p. Na podaní takejto žaloby, pri zrejmej spornosti dedičského práva, majú žalobcovia naliehavý právny záujem.

§ 201 veta druhá – odvolanie vedľajšieho účastníka

6 Cdo 19/2011

Žalovaný ako vodič motorového vozidla (nie jeho prevádzateľ), zodpovedajúci za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, je poisteným podľa zákona č. 381/2001 Z. z. a v zmysle § 4 ods. 2 tohto zákona má právo, aby vedľajšia účastníčka (poisťovňa) za neho nahradila uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody. To znamená, že z tohto právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi ním a vedľajšou účastníčkou. Vedľajšia účastníčka je preto oprávnenou osobou na podanie odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým žalovanému bola uložená povinnosť nahradiť škodu (§ 201 veta druhá O.s.p.).

§ 205 ods. 3 – rozšírenie rozsahu a dôvodov odvolania

5 Cdo 169/2004

Procesným dôsledkom nedodržania času, v ktorom odvolateľ má možnosť rozšíriť existujúce, teda pôvodné dôvody odvolania (resp. existujúci rozsah rozsah odvolania), môže byť len to, že odvolací súd na ďalšie dôvody odvolania neprihliadne. **Ustanovenie § 205 ods. 3 O.s.p. sa môže týkať len rozšírenia už existujúcich dôvodov odvolania, teda len prípadov, v ktorých odvolanie spĺňa náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 205 ods. 1 O.s.p.** Nemožno rozširovať niečo, čo vôbec nie je.

§ 213 - viazanosť skutkovým stavom, použitie iného ustanovenia

IV. ÚS 57/04

Skutkové zistenia (zistenia skutkového stavu) sú v občianskom súdnom konaní výsledkom vykonania dôkazov a ich hodnotenia. Môže ich robiť iba súd, ktorý dôkaz vykonal. V zmysle ustanovenia § 213 ods. 1 O.s.p. (u nás v znení pred novelou) je zásadne neprípustné, aby odvolací súd, ak sa chce odchyliť od hodnotenia dôkazov súdom prvého stupňa, tieto dôkazy hodnotil inak, bez toho aby ich sám zopakoval.

I. ÚS 273/06 Sb. 46

Postup odvolacieho súdu, keď sa odchyliť od skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, bez toho aby dokazovanie sám zopakoval, nie je v súlade so zásadami

spravodlivého procesu, lebo týmto odňal účastníkovi reálnu možnosť konať pred súdom, spočívajúcu v oprávnení právne a skutkovo argumentovať.

Ak sa chcel odchyliť odvolací súd od skutkového zistenia, ktoré urobil súd prvého stupňa na základe v konaní vykonaných dôkazov predloženými listinami v spojení s výpoveďou účastníkov konania, bolo nutné, aby tieto dôkazy sám zopakoval, a obstaral si tak rovnocenný podklad pre prípadné odlišné hodnotenie týchto dôkazov.

4 Cdo 177/2009

Ak odvolací súd bol toho názoru, že na vec sa vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité (§ 39 Obč. zákonníka) a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, bol povinný vyzvať účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili (§ 213 ods. 2 O.s.p.). Tým, že odvolací súd takto nepostupoval zaťažil konanie vadou spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi riadne konať pred súdom.

6 Cdo 172/2010

Medzi tz. iné vady konania, majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, patrí napr. aj skutočnosť, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z iného skutkového základu než súd prvého stupňa bez toho, že by postupoval podľa § 213 ods. 3 O.s.p. a zopakoval dôkazy, na ktorých založil svoje skutkové zistenia súd prvého stupňa, resp. sám doplnil dokazovanie.

4 Cdo 93/2010

Zánik vymáhaného práva po vydaní exekučného titulu napr. splnením dlhu je hmotnoprávnou okolnosťou, ktorá je dôvodom zastavenia exekúcie v zmysle § 57 ods. 1 písm. f) zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov.

Pokiaľ exekučný súd sa musí zaoberať takouto hmotnoprávnou okolnosťou preberá funkciu súdu v základnom konaní. Ak tvrdená hmotnoprávna okolnosť je medzi účastníkmi exekučného konania sporná, je povinný v spojitosti s § 254 ods. 4 veta prvá O. s. p. postupovať podľa citovaných ustanovení §§ 120 ods. 1 veta prvá, 122 ods. 1 a 123 O. s. p. ako aj podľa ďalších ustanovení druhej hlavy tretej časti O. s. p. upravujúcich dokazovanie. V štádiu odvolacieho konania je odvolací súd v takomto prípade navyše povinný dôsledne dodržať postup aj podľa citovaných ustanovení §§ 213 ods. 3 a 214 ods. 1 písm. a) O. s. p. Záver súdu o nepreukázaní tvrdenia účastníka exekučného konania z dôvodu neunesenia dôkazného bremena predpokladá, že súd riadne a úplne vykonal navrhnuté dôkazy. Len takto vykonané dôkazy možno hodnotiť a z ich hodnotenia vyvodzovať príslušné závery.

§ 214 ods. 2 - prejednanie odvolania bez pojednávania

II. ÚS 366/2000 Sb. 26

Ustanovenie § 214 ods. 2 písm. f) O.s.p. umožňuje prejednať odvolanie, ktoré sa týka len trov konania, bez nariadenia pojednávania. Takýto postup je však neprípustný, ak odvolací súd vykonáva dokazovanie (napr. listinou).

§ 218 - odmietnutie odvolania

IV. ÚS 240/95 Sb. 5

Ak odmietol odvolací súd odvolanie pre údajnú oneskorenosť a v dôsledku toho sa odvolaním vecne nezaoberal, odňal týmto postupom účastníkovi konania možnosť konať pred súdom a porušil tým jeho ústavne zaručené právo na súdnu ochranu.

§ 219 - potvrdenie rozsudku

III. ÚS 257/98 Sb. 13

Odvolací súd podľa § 219 O.s.p. rozhodnutie potvrdí, ak je vecne správne. Vecnou správnosťou sa pritom rozumie správnosť skutkových zistení a správnosť právneho posúdenia.

Zmena právneho názoru, ktorá ale zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa neopodstatňuje, je dôvodom kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu, pričom z ústavnoprávneho hľadiska sa tým účastníkom otvára možnosť uplatnenia práva vyjadriť sa k nemu, prípadne i predložiť nové dôkazy, ktoré z doterajšieho pohľadu neboli relevantné.

I. ÚS 336/99 Sb. 25

Pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa z iného dôvodu, než z akého bola žaloba súdom prvého stupňa zamietnutá - bez toho, aby pred vydaním potvrdzujúceho rozsudku zoznámil účastníkov konania so svojím právnym názorom odlišným od právneho názoru súdu prvého stupňa a umožnil im sa k nemu vyjadriť - týmto prekvapivým rozhodnutím v podstate porušil zásadu dvojinštančnosti konania a tým zasiahol do práva účastníka na spravodlivý proces.

§ 221 ods. 1 písm. h) – zrušenie rozhodnutia

4 M Cdo 19/2009

Ustanovenie § 221 v ods. 1 písm. a) až j) O.s.p. taxatívne vymenúva prípady, v ktorých odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zruší. Pod písm. h) ide o prípad, keď súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Uplatnením logického výkladového pravidla a contrario možno dovodiť, že zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa podľa uvedeného ustanovenia neprichádza do úvahy, ak nesprávne právne posúdenie veci nie je dôsledkom použitia nesprávneho ustanovenia právneho predpisu, ale dôsledkom nesprávnej interpretácie inak správne použitého ustanovenia právneho predpisu alebo dôsledkom jeho nesprávnej aplikácie na daný prípad.

Ak v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci v takýchto prípadoch súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav, t.j. nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, potom pri nemožnosti zrušenia jeho rozhodnutia podľa uvedeného ustanovenia, rešpektujúc základné právo účastníka konania na spravodlivý proces, sa možnosť odvolacieho súdu doplniť dokazovanie vykonaním dôkazov navrhnutých účastníkom, vyplývajúca z § 213 ods. 4 O.s.p., mení na jeho povinnosť takto postupovať

§ 238 ods. 3 - pripustenie dovolania odvolacím súdom

III. ÚS 253/96 Sb. 7

Postup súdov, ktorým bola prípustnosť dovolania vyslovená vo výroku rozsudku bez obmedzenia, pričom takéto obmedzenie len na určitú právnu otázku je obsiahnuté v odôvodnení rozsudku alebo iba z neho vyplýva, vytvára procesnú neistotu účastníkov konania, jeho následkom je neurčité vymedzenie obsahu a rozsahu práv a povinností účastníkov konania, preto ho treba považovať za odporujúci právu na spravodlivý proces.

§ 240, 241, 242 ods. 3 - podanie dovolania, lehota, náležitosti

II. ÚS 618/01 Sb. 25

Ak dovolací súd neprihliadol ku skutočnosti, že účastníkovi konania bolo odvolacím súdom poskytnuté vadné poučenie o dĺžke lehoty na podanie dovolania a dovolanie odmietol ako oneskorené (teda ak ho meritórne neprejednal), odňal tým účastníkovi právo na súdnu ochranu.

II. ÚS 217/98 Sb. 14

Pretože dovolacie dôvody sú náležitosťami dovolania ako ktorákoľvek iná náležitosť upravená v § 241 O.s.p. a pretože v situácii, keď ešte nedošlo k vlastnému sformulovaniu dovolacích dôvodov, nemožno aplikovať § 242 ods. 4 (v SR ods. 3), lebo nemožno meniť ani rozširovať to, čo ešte neexistuje, má ústavný súd za to, že rozhodnutie, ktorým bolo tzv. blanketné dovolanie odmietnuté bez toho, aby súd dodržal svoje povinnosti vyplývajúce z § 209 (v SR z § 241 ods. 4), § 43 a 243c O.s.p. založilo porušenie práva na prístup k súdu.

§ 372p ods. 1 – prechodné ustanovenie

6 Cdo 258/2010

Podľa stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. apríla 2010 č. Cpj 7/2010 sa v zmysle § 372p ods. 1 O. s. p. ustanovenie § 214 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008 použije aj na odvolacie konania, ktoré začali podaním odvolania pred 15. októbrom 2008.

Odlišné stanovisko R. Čirča: Ustanovenie § 372p ods. 1 O.s.p. upravuje otázku aplikovateľnosti novej úpravy tak, že sa použije aj na konania začaté pred 15. októbrom 2008, no mlčí v otázke, či zostávajú zachované účinky úkonov, ktoré s nimi spájala predchádzajúca úprava. V takom prípade treba prijať taký výklad, ktorý šetrí zmysel a podstatu základného práva dotknutého novou procesnou úpravou. Týmto základným právom je právo účastníka konania na legitímne čakávanie (ako súčasť práva na spravodlivý proces), že ak odvolacie konanie začalo podaním odvolania pred 15. októbrom 2008, bude sa spôsob prejednávania odvolania riadiť právnou úpravou platnou v čase začatia odvolacieho konania, t.j. ustanovením § 214 O. s. p. v znení do uvedeného dátumu, zaručujúcim mu prejednanie odvolania na pojednávaní v jeho prítomnosti (pokiaľ nie sú splnené podmienky podľa odseku 2 alebo 3 uvedeného ustanovenia pre možnosť prejednávania odvolania bez pojednávania). Legitímne očakávanie na zachovanie takéhoto postupu súdu (v situácii, keď tento postup zaručoval účastníkovi konania v porovnaní s novou právnou úpravou väčší rozsah procesných práv) je zvlášť zrejmé v prípadoch, v ktorých účastník na výzvu súdu urobenú podľa § 214 ods. 3 O. s. p. v znení do 15. októbra 2008 oznámil, že s prejednaním odvolania bez nariadenia pojednávania nesúhlasí.

Zvukový záznam zo súdneho pojednávania

I.ÚS 2672/07 Sb. 48

Súdne konanie je tradične postavené na princípe verejnosti. S ohľadom na podstatu a význam zásady verejnosti súdneho konania sa nemožno pri jeho aplikácii obmedziť iba na umožnenie prístupu verejnosti do súdnej siene v dobe pojednávania. Je samozrejmé, že rovnako ako základným limitom pre fyzickú prítomnosť verejnosti na súdnom pojednávaní je kapacita súdnej siene, je v prípade obrazových a zvukových prenosov a záznamov limitom možnosť riadneho a dôstojného priebehu pojednávania.

Vylučovanie niektorej formy verejnosti súdneho pojednávania pritom musí byť vždy prepojené s legitímnym cieľom, inak ide o svojvôľu, ktorá sa celkom míňa s cieľom princípu verejnosti, ktorým je predovšetkým „kontrola“ súdnej činnosti zo strany verejnosti cez reálne poučenie o tom, ako súdnictvo funguje, a tým budovanie dôvery verejnosti v nezávislosť a kvalifikovanosť výkonu súdnej moci.

Súdne poplatky

I. ÚS 231/95 Sb 4

Pokiaľ súd riadne nepreveril, či navrhovateľ v stanovenej lehote uhradil súdny poplatok a uznesením konanie zastavil, znemožnil mu realizáciu jeho základného práva na riadny súdny proces - práva na súdnu ochranu.

II. ÚS 310/97 Sb. 11

Právo na prístup k súdu zaujíma v každej demokratickej spoločnosti natoľko významné miesto, že neprichádza do úvahy ani jeho zužujúci výklad ani formálne interpretačné prístupy, a preto tiež nemožno než platbu súdneho poplatku urobenú v hotovosti do pokladne súdu v posledný deň lehoty považovať za platbu urobenú riadne a včas u oprávneného subjektu, a to aj v prípade, že ide o poplatok vyšší než 5 000 Kč (v SR 10 000 Sk).

I. ÚS 61/98 Sb. 11

Ak nie je v súdnom spise doklad o zaplatení súdneho poplatku z návrhu na začatie konania, ale zaplatenie súdneho poplatku bolo preukázané iným vierohodným spôsobom, súd nie je oprávnený konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku zastaviť.

IV. ÚS 162/99

Ak je účastníkovi konania v rozpore so zákonom o súdnych poplatkoch ukladaná poplatková povinnosť tam, kde ju nemá, predstavuje takýto zásah zo strany štátu súčasne i odopretie práva na súdnu ochranu.

II. ÚS 671/02 Sb. 32

Výklad všeobecných súdov, ktoré nepovažujú zaplatenie súdneho poplatku za natoľko nezastupiteľný úkon, ktorý musí podľa § 49 ods. 1 O.s.p. vykonať účastník osobne, je ústavne konformný. Z pohľadu ústavného práva je totiž významná práve možnosť dodatočného splnenia poplatkovej povinnosti v odvolacom konaní. Rozhodnutia ústavného súdu, ktoré sa v minulosti postavili za opačné stanovisko, sa týkali správneho súdnictva. Vtedajšie jednoinštančné konania o správnej žalobe nedávalo súdom právo vziať dodatočné zaplatenie súdneho poplatku do úvahy, na rozdiel od konaní podľa tretej a štvrtej časti O.s.p.

II. ÚS 738/2000 Sb. 23

Vymedzenie času pre zaplatenie súdneho poplatku je späté s realizáciou procesného subjektívneho práva, preto lehota na zaplatenie súdneho poplatku je lehotou procesnoprávnou.

III. ÚS 588/2000 Sb. 26

Do právoplatnosti rozhodnutia o návrhu účastníka na oslobodenie od súdnych poplatkov nie je otázka povinnosti zaplatiť súdny poplatok konečným spôsobom rozhodnutá. Pre prípad nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov musí byť účastníkovi konania za účelom možnosti uplatnenia práva na súdnu ochranu poskytnutý reálny časový priestor na úhradu súdneho poplatku a pre pokračovanie v konaní o veci samej. (odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o nepriznaní oslobodenia a v ten istý deň druhým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania).